

ДО:

Председателя на научното жури професор д-р Андрей Боянов Захариев
за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
по докторска програма “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)”
Стопанска академия “Димитър Апостолов Ценов” - Свищов

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д-р Сава Христов Димов
за присъждане на образователна и научна степен “Д о к т о р” по открита процедура на
публична защита на дисертационен труд

I. Справочна информация.

1.	<i>Основание за написване на рецензията.</i>	➤ Заповед №1119, Свищов, 21-12-2021 г. на Ректора на СА “Д. А. Ценов” - Свищов професор д-р Марияна Върбанова Божинова. ➤ Протокол № 5 / 21.12.2021 г.
2.	<i>Автор на дисертационния труд.</i>	докторант Михаела Стоянова Монова, D020218158.
3.	<i>Тема на дисертационния труд.</i>	“Управление на риска и финансовото състояние на застрахователните компании чрез презастраховане”.
4.	<i>Практически опит.</i>	- Докторант Монова притежава богат практически опит в областта на застрахователната индустрия; - Експерт и Директор дирекция “Презастраховане”; - Демонстрира самочувствие и високо ниво на експертност; - Отлични познания по английски и френски език.

II. Общо представяне на дисертационния труд.

№	Показатели	Съдържание	Оценка на рецензента	Точки
5.	<i>Предмет.</i>	“Възможностите за управление на риска и финансовото състояние на застрахователните компании чрез презастраховане.” (с. 5 от Дисертационния труд)	Много висока.	10 (max)
6.	<i>Обем.</i>	Дисертационният труд е в обем на 179 страници, който обхваща - увод, три глави, заключение, приложения, цитирани и използвани източници, авторски публикации по темата на дисертацията и друга справочна информация.	Много висока. Обемът е достатъчен.	10

7.	<i>Структура.</i>	<p>Логически обоснована структура, с практическа насоченост, която включва:</p> <p><i>Увод</i></p> <p><i>Първа глава</i></p> <p>Презастраховането като средство за управление на риска в застрахователното дружество. (с. 9-62)</p> <p><i>Втора глава</i></p> <p>Промени в нормативните регулатии, определящи финансовата стабилност на застрахователните компании. (63-91)</p> <p><i>Трета глава</i></p> <p>Практически ефекти от дейността на застрахователните компании, специализирани в автомобилното застрахование на националния застрахователен пазар (по примера на ЗАД "ОЗК - Застраховане" АД). (92-135)</p> <p><i>Заключение</i></p> <p>Авторът обособява 7 извода от своето изследване.</p> <p><i>Приложения</i></p> <p><i>Цитирани и използвани източници</i></p> <p><i>Справочна информация</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Авторски публикации по темата на дисертацията. - Декларация за достоверност на дисертационния труд. 	Много висока.	10
8.	<i>Научно-изследователска теза.</i>	<p>"В динамично променящите се пазарни условия, управлението на риска чрез балансирани решения в областта на презастраховането е предпоставка за постигане на трайна финансова стабилност при функционирането на застрахователните компании."</p> <p>с. 5 от Дисертационния труд, (с. 6 от Автореферата).</p>	Много висока. Аргументирано, доказана теза.	10
9.	<i>Използвана литература.</i>	<p>На страници 166-177 са посочени както следва:</p> <p>a) Цитирани и използвани източници:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на латинеца (английски) = 63 броя (52.07%), • на кирилица = 45 (37.19%); b) Нормативна уредба = 3 (2.48%); c) Web-източници = 10 (8.26%). <p>В с и ч к о: 121 (100%).</p>	Коректно използвана по установения стандарт за цитиране.	10

10.	<i>Приложения.</i>	Докторант Монова е обособила Приложение - 14 таблици, както следва: от Таблица №16. Доклад за броя на издадените годишни политики за периода 1 юли 2017 г. - 30 юни 2018 г. (12 месеца).... до Таблица №31. Статистически данни за загубите, препоръчани да надхвърлят или надхвърлят 50% от съответния приоритет на договора, към юни 2019 г.	Много висока	10
-----	--------------------	--	--------------	----

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

11.	<i>Преценка на актуалността на разработвания в дисертацията научен проблем.</i>	Тя се определя от: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Важната научно-практическа значимост на дисертацията; ✓ Ограниченият брой на научните разработки по темата; ✓ Влиянието на презастраховането върху финансовите показатели на общозастрахователните дружества; ✓ Промените и конкуренцията на застрахователния пазара; ✓ Новите предизвикателства за финансовата стабилност; ✓ Политиката за управление на риска на застрахователя. 	Много висока.	10
12.	<i>Анализ на степента на разработеност изследваната проблематика.</i>	Въпреки че не са обособени literature review (discussion) към отделните глави от дисертационния труд, докторант Монова показва позициите на водещите автори по разглежданите проблеми. ➤ Степента на разработеност на проблематиката е в динамична тенденция.	Много висока.	10
13.	<i>Мнение качеството броя и на предложения илюстративен материал.</i>	Авторът на дисертационния труд е използвал таблици, диаграми и фигури. Те се базират на официални данни и на собствени изчисления.	Много висока.	10
14.	<i>Отношение научната, езиковата стиловата редакция.</i>	Предоставените ми материали за рецензия - дисертация, автореферат и друга научна продукция се четат леко, приятно, разбираемо. Не съм забелязал правописни грешки.	Много висока.	10

15.	<i>Преценка на коректността и необходимостта от статистическа обработка на емпирични данни.</i>	Статистическата обработка на емпиричните данни е направена коректно и точно. Докторантът е използван специализиран софтуер - MS Office Excel 2016	Много висока.	10
16.	<i>Мнение доколко кандидатът е спазил правилата на научната етика.</i>	Научната етика е спазена. Аз лично не съм установил плагиатство или "кражба" на чужд научен труд, мисли, идеи и представянето им като свои.	Много висока.	10
17.	<i>Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Авторефератът е в обем от 74 страници; • Според мен, обемът е много голям; • Той дублира пасажи от дисертацията. <p>Необходимо е авторефератът да отразява в съкратен вариант изследваните проблеми, резултати и доказателства от изследването.</p>	Много добра.	7
18.	<i>Друга научна продукция, свързана с дисертационния труд.</i>	<p>НАУКОМЕТРИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ са изпълнени както следва:</p> <p>➤ Общо за група от показатели А = 50 т.</p> <p>➤ Общо за група от показатели Г = 35 т. (1 студия и 2 доклада)</p> <p>Според мен, можеше да се направи още една статия, извън Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов.</p>	Много висока.	10

IV. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

19.	<i>Нови научни идеи и резултати.</i>	<p>- Направено е научно изследване, което има практико-приложен характер. Дисертационният труд е автентичен и представлява собствена научна разработка на автора;</p> <p>- Изследвано е влиянието на презастраховането върху балансовите позиции и финансовите показатели на общозастрахователните дружества;</p> <p>- Показано е, че управлението на риска в областта на презастраховането е важна предпоставка за постигане на финансова стабилност;</p>	Много висока.	10
-----	--------------------------------------	--	---------------	----

		<p>- Изследвани са практическите ефекти от презастрахователната дейност на застрахователните компании, специализирани в автомобилното застраховане. Проучването е направено в ЗАД „ОЗК-Застраховане“ (старо наименование „Общинска застрахователна компания“ АД);</p> <p>- Използван е адекватен математико-статистически анализ за доказване на авторови тези.</p>		
20.	<i>Отзвук и признание в специализираната научна литература.</i>	➤ Дисертационният труд би следвало да се издаде като самостоятелна монография. Публикация с ISBN (e-book) е добро решение на проблема.	Много добра готовност.	8
21.	<i>Аprobация.</i>	Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедра „Финанси и кредит“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов на 05.11.21 година. Стартрирана е триетапна процедура за вземане на решение за даване на ход за защита.	Много висока.	10
22.	<i>Методология на изследването.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ стандартни научноизследователски методи (Виж: Методология на изследването, Автореферат, с. 7); стандартни научноизследователски методи; ♦ графичен режим - данните в дисертацията са обработени във вид на таблици и диаграми с помощта на MS Office Excel 2016. 	Много висока.	10

V. Общо събрани точки.

Максимален брой точки	Присъдени точки от рецензента	Процентно отношение от максимума
180 точки.	175 точки.	97.22 %

VII. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

23.	<i>Критични бележки.</i>	Нямам сериозни критични бележки. Докторант Монова е с високи компетенции за експертна оценка.
24.	<i>Препоръки.</i>	Според мен би било добре да уточним следните няколко неща:

		<p><i>Първо</i>, не е удачно в дисертационен труд да се посочват дефиниции, свързани с понятията “застраховане” и “risk”. (сс. 20-21);</p> <p><i>Второ</i>, структурата на презастрахователния договор също не е обект на коментари в дисертационен труд. (58-62);</p> <p><i>Трето</i>, необходимо е към всяка глава или части от нея да се обособят самостоятелни изводи. Такива са посочени само в трета глава;</p> <p><i>Четвърто</i>, основните приносни моменти биха могли да се прецизират, особено четвърти и пети. (Автореферат, 70-71).</p>
25.	<i>Въпроси.</i>	Нямам допълнителни въпроси към докторант Монова.

VIII. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Обобщена оценка (Заключение): изцяло позитивна, включваща позицията - *Аз като член на научното жури, категорично ще гласувам с явно “ДА” за присъждане на образователната и научна степен “ДОКТОР” по професионално направление: 3.8. ИКОНОМИКА на МИХАЕЛА СТОЯНОВА МОНОВА.* След общото гласуване, бих си позволил да поздравя нейните научни ръководители - доцент д-р Валентин Иванов Милинов и доц. д-р Иrena Николова Маркова.

Дата: 30 Декември 2021 г.
БСУ - Бургас

Изготвил научна рецензия:
(професор д-р Сава Димов)